

Breytt staða í heimsmálum og möguleg framtíðaráhrif á íslenska fjarskiptamarkaðinn

Þór Jes Þórisson

6.5.2026

Hádegisfundur í Hörpu
Fjarskipti, náttúruvá og almannavarnir

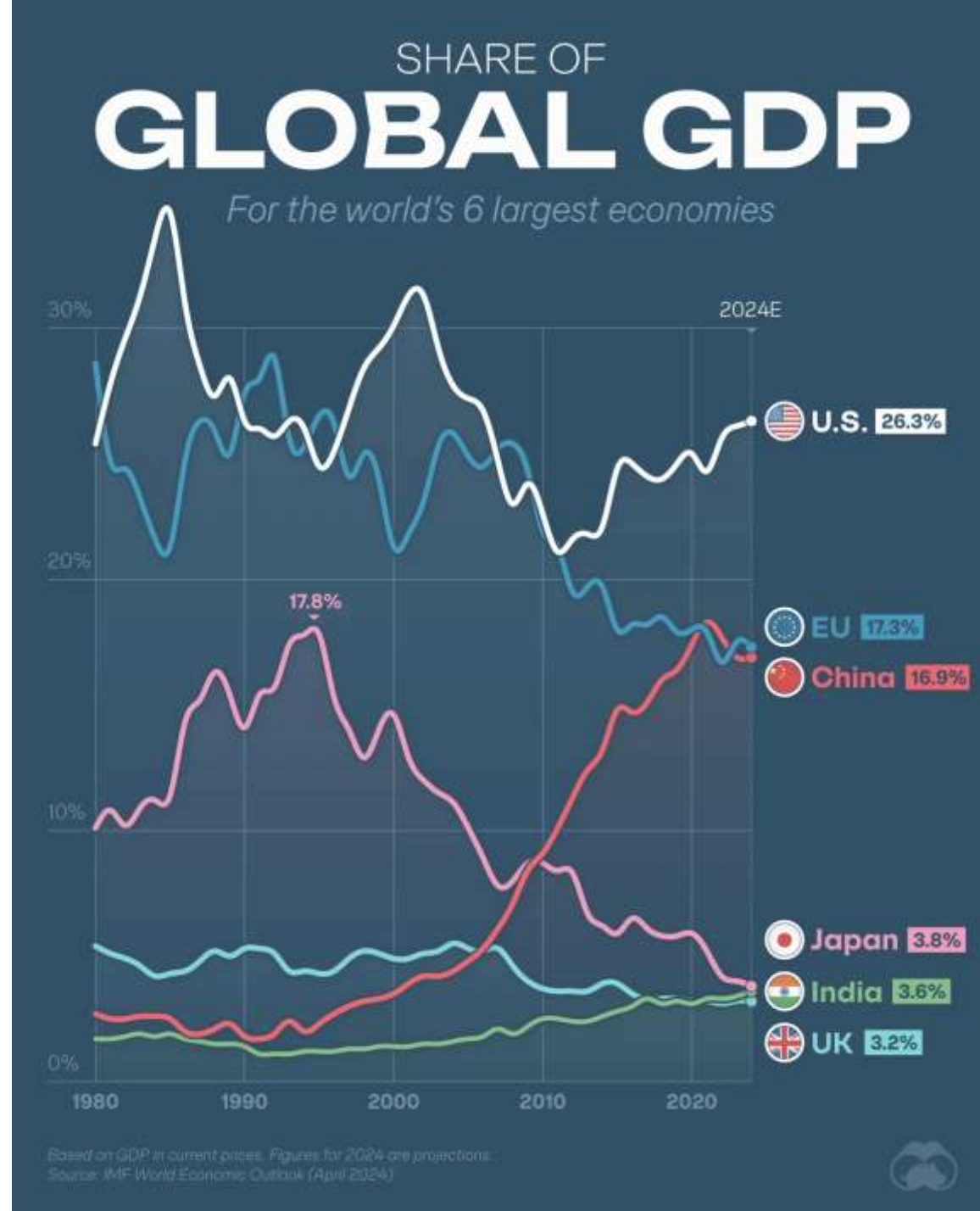
Efnisyfirlit

- Breytt valdajafnvægi í heiminum, áhersla á öryggismál
- Áhrif á viðskipti, aðfangakeðjur og tæknimál
- Möguleg áhrif á íslenska fjarskiptamarkaðinn
- Samantekt

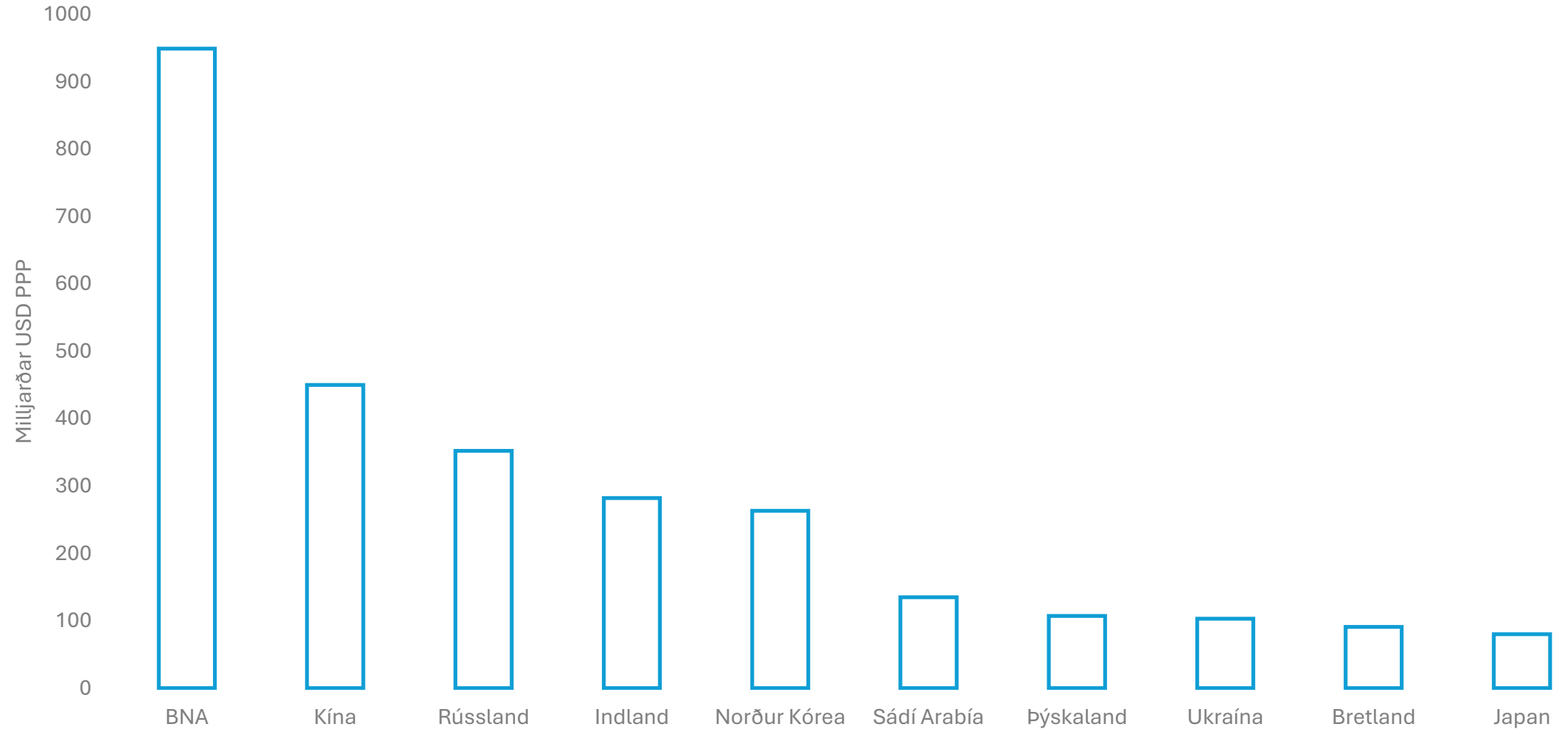
Breytt valdajafnvægi í heiminum

Hlutfall 6 stærstu ríkja af þjóðarframleiðslu heimsins 1980-2024

<https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPD@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD>

Hermálakostnaður í milljörðum dollara (PPP) 2024

Gildra Þúkýdídes

- Samspil ríkjandi veldis og rísandi veldis, yfirgnæfandi líkur á stríði milli þeirra
- Rísandi veldi sem lendir á vegg er mögulega hættulegra og líklegra til árásar

	Tímabil	Ríkjandi veldi	Rísandi veldi	Niðurstaða
1	Seinni hluti 15. aldar	Portúgal	Spánn	Ekki stríð
2	Fyrri hluti 16. aldar	Frakkland	Hapsborgarar	Stríð
3	16.-17. öldin	Hapsborgarar	Ottómanveldið	Stríð
4	Fyrri hluti 17. aldar	Hapsborgarar	Svíþjóð	Stríð
5	Seinni hluti 17. aldar	Holland	England	Stríð
6	Seinni hluti 17. fram á 18. öld	Frakkland	Stóra Bretland	Stríð
7	Seinni hluti 18. fram á 19. öld	Stóra Bretland	Frakkland	Stríð
8	Mið 19. öld	Frakkland og Stóra Bretland	Rússland	Stríð
9	Mið 19. öld	Frakkland	Þýskaland	Stríð
10	Seinni hluti 19. fram í byrjun 20. aldar	Kína og Rússland	Japan	Stríð
11	Byrjun 20. aldar	Stóra Bretland	Bandaríkin	Ekki stríð
12	Byrjun 20. aldar	Stóra Bretland	Þýskaland	Stríð
13	Mið 20. öldin	Sovétríkin, Frakkland og Stóra Bretland	Þýskaland	Stríð
14	Mið 20. öldin	Bandaríkin	Japan	Stríð
15	1940-1980	Bandaríkin	Sovétríkin	Ekki stríð
16	1990-	Stóra Bretland og Frakkland	Þýskaland	Ekki stríð

Undirbúningur Xi fyrir stríð?

- Stríðið í Úkraínu 2022-.. Aukin samvinna Kína og Rússland og BNA er óvinurinn
- Í sumum ræðum Xi er undirbúningur fyrir stríð meginþemað og áréttaði að Taívan verði sameinað Kína
- Mestu útgjöld Kína í herkostnaði frá upphafi
- Samruni hernaðarlegar og borgaralegra fyrirtækja og stofnanna. Allt á að þjóna hernum
- Ný lög í lok 2022 til að auðvelda almennt herútkall
- Gríðarlega birgða söfnun á eldsneyti, mat og vopnum

Hernaðarstefna Bandaríkjanna

1. Verja Bandaríkin
2. Mæta Kína í Asíu af fullum styrk, en án átaka
3. Auka þátttöku bandamanna BNA í sameiginlegum vörunum
4. Auka verulega framleiðslugetu á hergögnum í BNA

Lýðræðisþjóðir vs „einræðisþjóðir“

**Kalt stríð
er byrjað,
en WWII?**

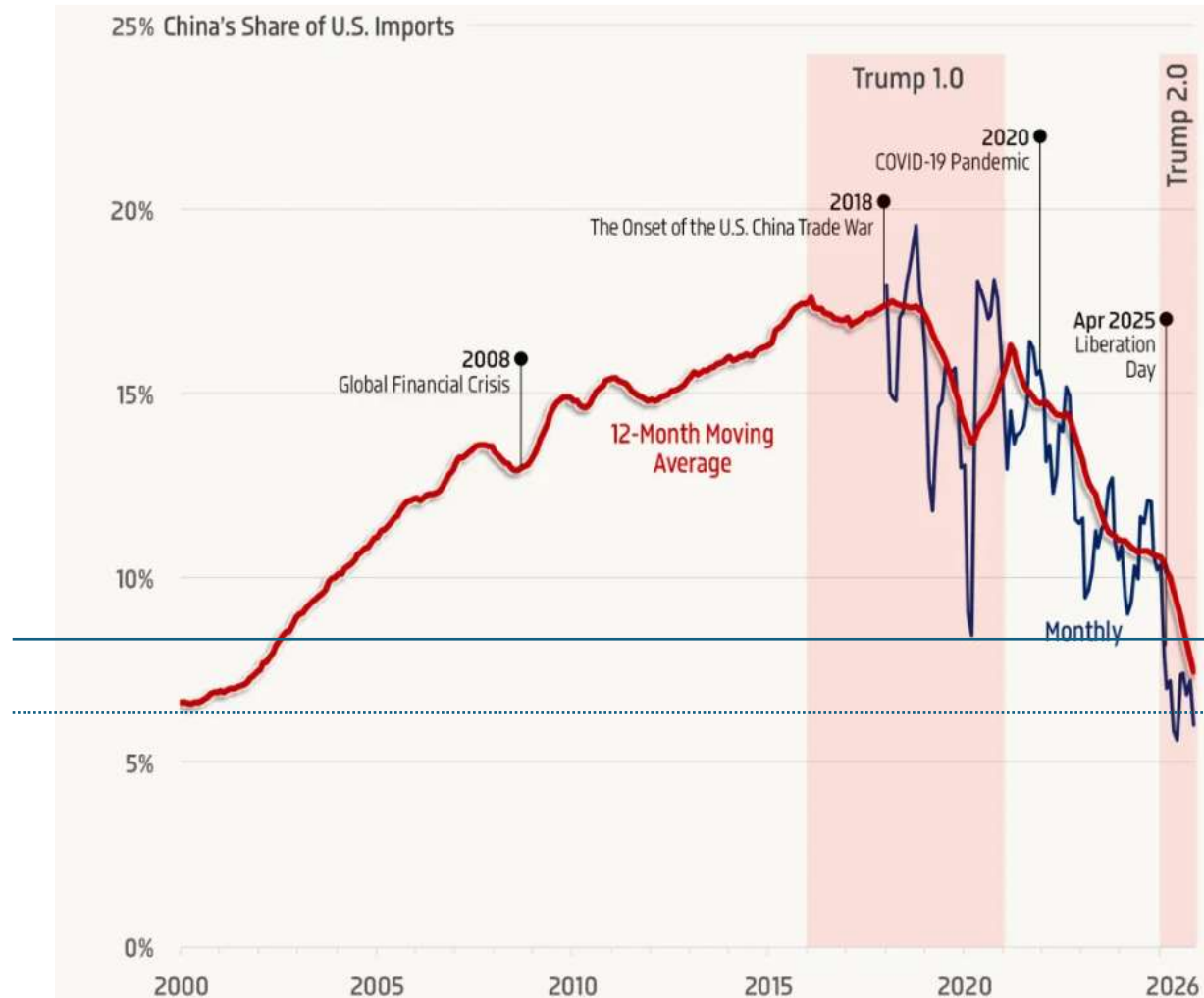

Áhrif á viðskipti, aðfangakeðjur og tæknimál

Afkúplun BNA og Kína

- BNA hefur bannað innflutning á ákveðnum vörum til og frá Kína
- 1100-1300 kínversk fyrirtæki eru á bannlista
- Alþjóðaviðskiptastofnun, WTO, virkar ekki á Kína
 - Kína skilgreinir sig sem þróunarland
 - Brjóta reglur WTO
- GATT endurvakið?

Hlutfall Kína af öllum innflutningi til BNA, 2000-26

Source: U.S. Census

www.econovis.net

@econovisuals

Heimild: <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/us-expands-export-blacklist-include-subsidiaries-2025-09-29/>

Heimild: The downfall of the World Trade Organization. Mathias Döpfner. 15.2.2025. Politico

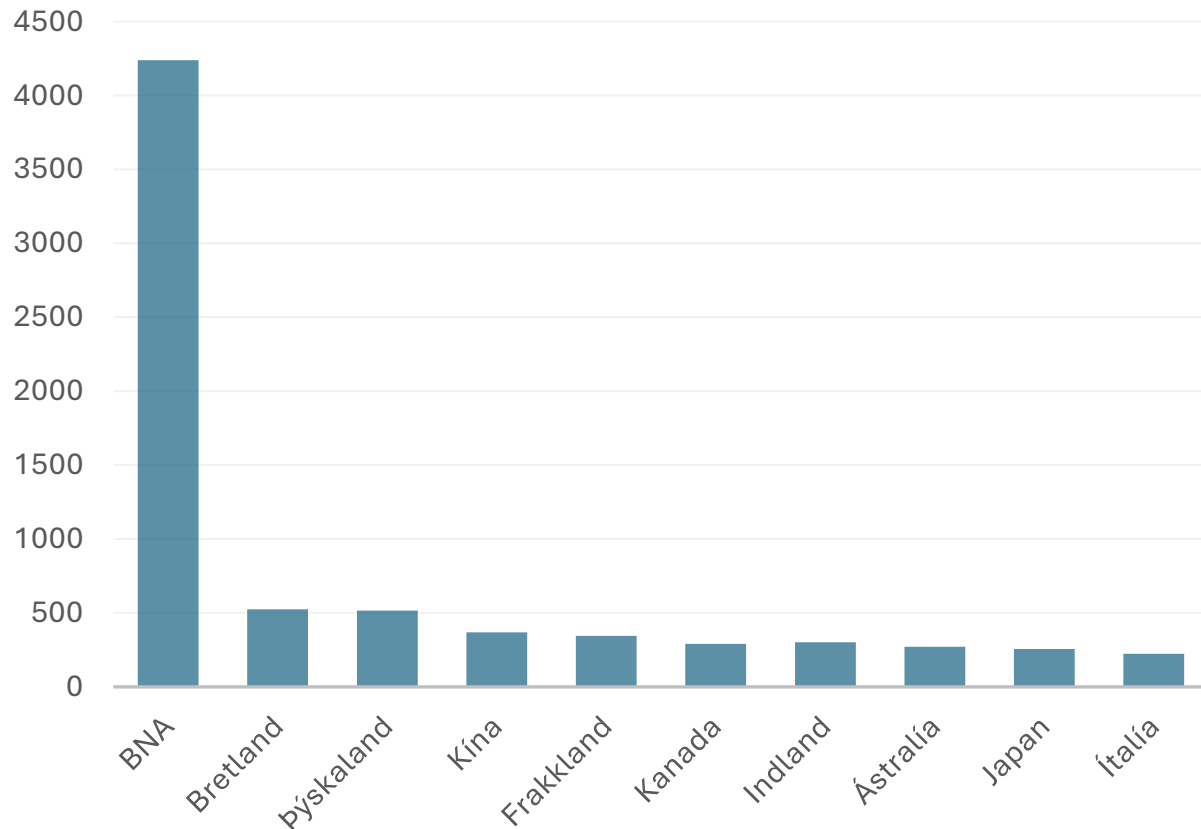
Heimild: After the WTO: The Case for Managed Trade. Liza Tobin and Addis Goldman, Council on Foreign Affairs, April 9, 2026

Aðfangalínur að fara til BNA

- Aðfangakeðjur í Kína bregðast
 - Sjaldgæfir jarðmálmar, Japan og heimurinn allur
 - Örgjörvar Nexperia fyrir bíla
- Biden bannaði innflutning frá Kína á öllu sem viðkemur rafmagnsbílum, vélmennum, orkuframleiðslu og orkudreifingu
 - Yfir 500 milljarða dollara í að færa framleiðslulínur til BNA fyrir örgjörva og ýmsa græna tækni
- Trump notaði síðan hótanir um tolla til að loforð um að byggja verksmiðjur og færa aðfangalínur fyrir lyf, örgjörva, bíla og margt annað. Samtals allt að 9.400 milljarða dollara

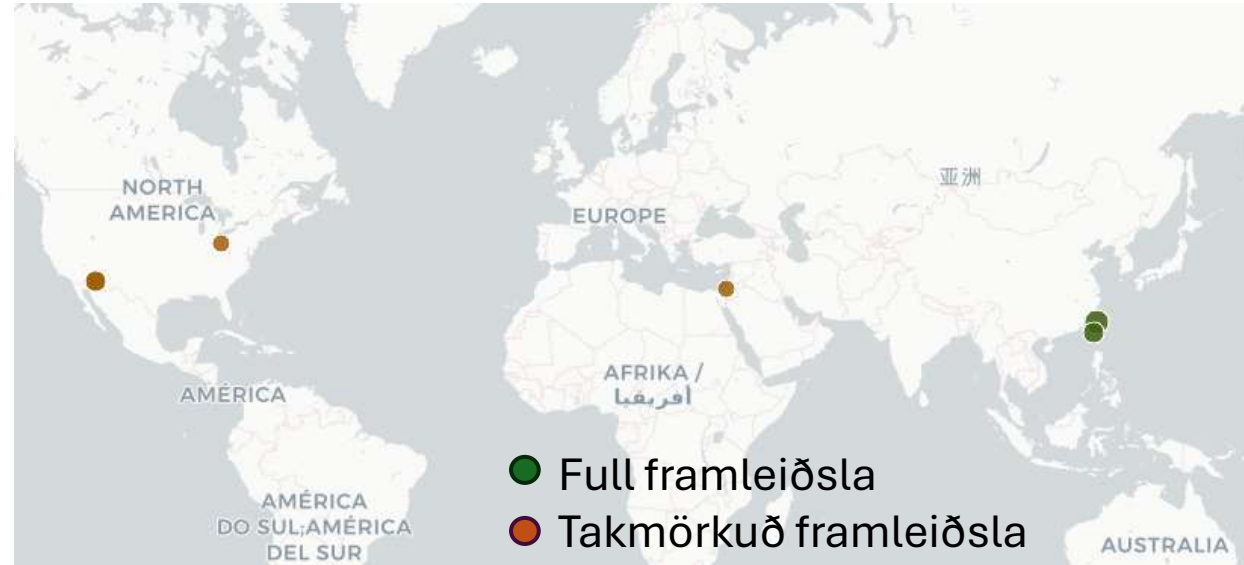
Tæknimál: Gagnaver, örgjörvar og AI

Lönd með flest gagnaver 2.5.2026

<https://www.datacentermap.com/datacenters/> (2.5.26)

Framleiðsla á örgjörvum <2nm

<https://siliconanalysts.com/tools/fab-explorer?node=%3C+2nm> (28.4.26)

Af 10 bestu LLM eru 8 frá BNA og 2 frá Kína

<https://artificialanalysis.ai/leaderboards/models> (2.5.26)

Möguleg áhrif á íslenska
fjarskiptamarkaðinn

Afstaða ESB

- Ný tillaga framkvæmdastjórnar ESB um netöryggismál, CyberSecurity Act, herðir á afstöðu ESB til áhættu birgja (“high-risk suppliers”)
 - 1-1,5 ár að samþykkja, síðan 3 ár til að loka, samtals 5 ár
- Af 100 farnetum innan ESB og EES eru 60 “hrein”, 10 <35% og 30 fyrirtæki >35% af búnaði frá áhættu birgjum
 - Þýskaland, Ítalía og Spánn eru með 55% af þessum RAN netum
- Innganga í ESB gæti hraðað fókus á íslensk farnet, enda núna hluti af inntökuskilyrðum að hafa „hrein net“

Möguleg áhrif á fjarskiptamarkaðinn á Íslandi?

- Ákvæði um þjóðaröryggi eru í nýlegum fjarskiptalögum og nýútgefnum tíðnileyfum, þau snúa að Kína
 - „...að búnaður í tilteknum hlutum innlendra fjarskiptaneta.. skuli í heild eða að ákveðnu hlutfalli vera frá framleiðanda í ríki sem Ísland á öryggissamstarf við eða ríki innan evrópska efnahagssvæðisins“ (Fjarskiptalög 70/2022. 87gr.)
- Tvö farnetsdreifikerfi, RAN kerfi (Míla og Sendafélagið), eru á Íslandi, annað notar Ericsson og hitt Huawei
- Mögulegt er að Huawei farnetsbúnaði verið fasað út á 5 árum eða fyrr
- Ef Kína ræðst á Taívan þá getur atburðarásin orðið hraðari og náð til fleiri kerfa
- Ákvörðunin verður tekin í Brussel eða Washington

Samantekt

Samantekt

- Kalt stríð er hafið, mögulega þriðja heimstyrjöldin
- Samkeppni BNA og Kína er hugmyndafræðileg, viðskiptaleg og hernaðarleg
- Aðfangakeðjur eru að færast til BNA
- Ef árekstur verður milli BNA og Kína, þá mun það hraða núverandi atburðarás
- Áhrifin á Ísland eru líkleg, enda bandamenn BNA og innan EES, hversu hratt er háð Kína, Brussel og Washington

Takk fyrir